Dr. Ivan Maričić

RAZVOJ ZDRAVSTVENE I LJEKARNIČKE SLUŽBE NA PODRUČJU NEKADAŠNJEG KOTARA (OPĆINE) NOVI VINODOLSKI

U ovom sintetskom osvrtu predočavaju se samo neke osnovne činjenice o razvoju zdravstvene službe na ovom području, budući da će njezina sustavnija povijest tek biti napisana. To je zbog toga što još nema priređene dokumentarne građe o njoj. No, potrebno je barem naznačiti najbitnije činjenice o svim protagonistima zdravstvene i ljekarničke službe, što su u prohujalim razdobljima liječili stanovništvo, ušavši tim svojim humanim i plemenitim poslom u sudbine ljudi s ovog područja, pa i onda kada medicina niti izdaleka nije mogla biti ono što je objektivno danas.

Liječnici opće prakse bili su locirani pretežnim dijelom u samom gradu Novom, a tek ponekad u Bribiru. Pružali su sve oblike medicinske pomoći stanovništvu nekadašnjeg kotara Novi, koje je živjelo raštrkano na širokom prostoru. To je zahtijevalo intenzivnu individualnu mobilnost liječnika. Moralo se pješačiti po dvadesetak i više kilometara, jahati na mazgi ili konju i pod najnepovoljnijim vremenskim prilikama, jednom riječju valjalo se u kamenom bespuću snalaziti kako se najbolje moglo. O tim liječnicima danas se sve manje zna, iako su radili samozatajno i impresivno pregalački. To su: dr. Bogoslav Mažuranić (1866-1918), općinski liječnik, koji je ovdje djelovao koncem 19. stoljeća i skoro dva cijela prva desetljeća 20. stoljeća (o njegovu životu i radu vidi u prilogu: „Dr. Ivan Mažuranić: Humanistički profil liječnika dra Bogoslava Mažuranića, Narodni zdravstveni list, Rijeka, broj 272, godina 1982, str. 10-11), dr. Berger, podžupanijski liječnik (1884), dr. Mihovil Barac, liječnik u Bribiru (rodom iz Grižana, 1899), dr. Baldo Udina, općinski liječnik u Bribiru godine 1906, dr. Mladen Hofer, kotarski liječnik u Novom od 1919. do 1930. (doselio se u Novi 1922. godine, službujući prethodno kao liječnik u Bribiru), dr. Mate Pađen i dr. Ljubica Pađen (liječnici u Novom od 1932. do 1936.), dr. Viktor Ginsti, kotarski liječnik u Novom (umro 1927.), dr. Stanko Roje, kotarski liječnik u Novom od 1929. do 1932, dr. Vinko Uravić, liječnik u Bribiru od 1933. godine, dr. Aleksandar Borakovski, zvani Rus, liječnik u Bribiru do 1933. godine, dr. Josip Danon, kotarski liječnik u Novom, radio u njemu 2-3 godine (umro 1939), dr. Andrija Šerman (1895-1963), kotarski liječnik u Novom od godine 1924. do svoje smrti 1963. (izvrstan liječnik i humanist) i dr. Amadeo Cobau, liječnik u Novom od 1941. do 1943. godine.

Poslije završetka drugog svjetskog rata, odnosno poslije godine 1945, zdravstvena služba na ovom području postaje dobro organizirana. Njen najistaknutiji protagonist je dr. Andrija Šerman, liječnik opće prakse, koji je ujedno bio i općinski sanitarni inspektor. Općinska zdravstvena stanica u Novom, osnovana godine 1947. preuzima cjelokupnu brigu o zdravstvenim uslugama, obavlja sanitarni nadzor, te organizira protuepidemijsku zaštitu i prati epidemiološko stanje na prostoru svoga djelovanja. Prvi ravnatelj Zdravstvene stanice u Novom bio je dr. Andrija Šerman, a poslije njega bili su: dr. Ivan Margeta, dr. Marijan Katunar i dr. Ivan Maričić, koji se na toj dužnosti nalazi od godine 1982. do danas. Liječnici opće prakse bili su: dr. Andrija Šerman, dr. Jelena Šeršavicki, dr. Ivan Margeta, dr. Ivan Maričić, dr. Ankica Poštenjak, dr. Đurđa Paukovič, dr. Marijan Katunar i drugi. Danas u Zdravstvenoj stanici u Novom rade uz dr. Ivana Maričića još i: dr.

Blanka Zoričić, dr. Olga Antonić-Dukić, dr. Josip Frković, dr. Goran Cvitković i dr. Jadranka Devčić. U okviru djelatnosti Zdravstvene stanice Novi postoji i ambulanta za djecu, u kojoj radi dr. Milojka Butorac-Šegulja i ambulanta medicine rada u kojoj radi dr. Branko Prošić. U sastavu Zdravstvene stanice Novi radi još i područna ambulanta u Bribiru, a jednom tjedno pružaju se zdravstvene usluge i u ambulanti u Ledenicama. Zdravstvena stanica Novi od godine 1977. djeluje kao OOUR „Dr. Andrija Šerman" u sklopu Doma zdravlja Crikvenica, s četrdesetak zaposlenih i s voznim parkom od četiri sanitetska vozila i četiri vozila za potrebe kućnih posjeta liječnika i za davanje drugih medicinskih usluga. Zdravstvena stanica u Novom ima laboratorij, ATD-dispanzer, a pruža i druge medicinske usluge, a ima i svog sanitarnog tehničara.

U sklopu Zdravstvene stanice u Novom nalazilo se i rodilište od 1951. do 1965. godine. Prije toga bila je zapažena djelotvorna aktivnost novljanskih primalja Francike Zoričić, Katarine Peričić i Anke Zoričić, rođene Radetić.

Stomatološka služba u Novom razvila se tek u novije vrijeme. Prvi zubar na ovom prostoru bio je dr. Andrija Šerman, koji je imao i svoju zubarsku ordinaciju. Stomatološke usluge on je počeo pružati po svoj prilici još od 1925, odnosno od 1926. godine (dr. Andrija Šerman stigao je u Novi 1924. godine). U Novome je stomatološke usluge pružao i zubar- dentista Marijan Sokolić (1909-1977), koji je niz godina počevši od 1947, radio u Zdravstvenoj stanici u Novom. Kasnije su u njoj radili stomatolozi dr. Ljubo Statin (i njegova supruga), dr. Zvonko Crnković, dr. Dragutin Posarić, a danas u Zdravstvenoj stanici Novi rade dr. Rade Tešić, dr. Vlado Cvitković, dr. Jadranka Miočević i dr. Zoran Šućurović.

Uz stomatološke usluge, što se pružaju pacijentima u sastavu ambulante postoji i zubotehnički laboratorij.

Aktivnost Zdravstvene stanice u Novom, danas OOUR-a „Dr. Andrija Šerman„ Novi nezamisliva je bez apostrofiranja nadahnutog angažmana tolikih njenih ljudi, odnosno srednjeg medicinskog osoblja, koje je pridonijelo njenoj zavidnoj afirmaciji, od kojih valja posebno spomenuti Matu Tonkovića i Anu Kombol, kao i veoma sposobne i snalažljive vozače sanitetskih kola Nikolu Mudrovčića i Marijana Lončara, koji doista predstavljaju uzorne primjere profesionalne odgovornosti, što uspješno nasljeđuju i mlađi vozači, koji danas obavljaju ove odgovorne dužnosti.

Ljekarnička služba u Novom Vinodoslkom ima svoju bogatu tradiciju. Ljekarna u Novom osnovana je 1875. godine. Prvi vjerodostojni zapis o osnutku ljekarne u Novom datira iz godine 1880, što je vidljivo u Očevidniku i upitnom arku Apotekarske komore u Zagrebu, kada je Kraljevska zemaljska vlada, odio za unutrašnje poslove, dodijelila koncesiju „sa starim ličnim pravom" mr. ph. Kunović pl. Milutinu (Ljekarna je bila smještena u kući braće Mažuranića, danas Dječji dom „Anka Pađen"). U Novom se u vrijeme službovanja liječnika dr. Bogoslava Mažuranića spominje neki apotekar Rudolf Harke. Godine 1906. Marija pl. Kunović vodila je javnu ljekarnu, koja je za ono vrijeme bila bogato opremljena. U Bribiru je priručnu ljekarnu, opsrkbljenu samo najnužnijim lijekovima posjedovao dr. Baldo Udina, općinski liječnik, koji je bio stacioniran u Bribiru. Ljekarnu u Novom vodio je neko vrijeme mr.ph. Karlo Dienel. Apotekar Nikola Ježić (1888-1967) vodio je ljekarnu u Novom od godine 1912. do godine 1919, kada je preuzima mr.ph. Kuzma Mikuličića, koji je vodi sve do 1937. godine. Pomoćnik mr.ph. Kuzme Mikuličića bio je apotekar- providnik Petar Albaneže, koji je otvorio „Sanitariju", prodavaonicu kozmetičkih sredstava za kupanje i lijekove, kasnije je bio vlasnik drogerije „Alga". Od godine 1937. ljekarnu u Novom preuzima mr.ph. Dane Hranilović, koji je

vodi do godine 1943, kada ljekarna teško stradava od njemačkog bombardiranja. U ovoj ljekarni kao suradnik mr.ph. Dane Hranilovića radi mr.ph. Greta Pollak-Brajković, koja se, kao Židovka, s djetetom sklonila u Novi pred progonom okupatora. Poslije smrti mr.ph. Dane Hranilovića godine 1943. apoteku vodi mr.ph. Greta Pollak-Brajković sve do proljeća godine 1944, kada su je uhapsili i ubili Nijemci. Apoteku potom preuzima priučeni apotekarski radnik Zlata Hranilović uz pomoć dr. Andrije Šermana. Poslije oslobođenja 1945. godine poslove u njoj vodi mr.ph. Melita Svoboda. Godine 1947. ljekarna prelazi iz privatnog vlasništva u društveni sektor, a rad u ljekarni preuzima mr.ph. Tekla Nališ (do godine 1960), potom mr.ph. Dušanka Lam (samo u toku godine 1967). Od godine 1961. na dužnosti upravitelja Ljekarne dolazi mr.ph. Ankica Petrović, koja se na toj dužnosti nalazi i danas.